Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Brașovu, piața mare, Târgulu Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care di
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 120. Brașovŭ, Joi, 3 (15) Iunie 1893.

Brașovŭ, 2 Iunie v.

Fișpanii, stâlpii ideei de statŭ maghiarŭ, nu mai au astădĭ altă chiămare, decâtŭ de-a face slujbe de corteșĭ politicĭ guvernului în tóte direcțiunile. Adevĕrații prefecțĭ, carĭ conducŭ administrația, suntŭ vice-spanii. Aceștia conducŭ afacerile comitatense și în mâna lorŭ se află tótă administrația. Datoria cea mai de frunte a fișpanilorŭ este și rĕmâne numai de-a lucra, ca partida guvernului sĕ reușéscă la alegerĭ, de-a face ca guvernulŭ sĕ-șĭ pótă juca întotdéuna mendrele și sĕ reiase învingĕtorŭ orĭ de câte-orĭ se ridică nemulțumirea poporațiunei în contra violențelorŭ și a abusurilorŭ.

Acésta este adĭ adevĕrata chiămare a fișpanilorŭ. Acesta este și sensulŭ cuvintelorŭ, ce li-s'au adresatŭ celorŭ 47 de fișpanĭ cu ocasiunea visitei lorŭ la Pesta, despre care amŭ făcutŭ amintire în numĕrulŭ nostru de erĭ.

Interesantŭ este, cum d-lŭ ministru Hieronymi, în rĕspunsulŭ datŭ fișpanilorŭ, se silesce a-șĭ arăta bunăvoința sa de a împăca capra cu varza, adecă administrațiunea de statŭ, ce voesce sĕ o introducă, cu autonomia comitatensă. Elŭ ar vré sĕ le facă tóte bune, promite multe pentru ca sĕ veseléscă inima ómenilorŭ sĕi de încredere, representată prin corporațiunea fișpanilorŭ, — patrioțĭ maghiarĭ și „ómenĭ ai liberalismului“, cum se laudă ei a fi.

Din tóte vorbele ministrului Hieronymi însĕ se vede, că elŭ are în vedere numai completarea sistemului de maghiarisare și pe têrêmulŭ administrației, prin centralisare, séu — ca sĕ dicemŭ cu cuvintele lui — prin „legea organisatorică“ pentru maghiarisarea deplină a administrației.

Aicĭ însĕ se lovesce de o mare greutate. In ținuturile locuite în preponderanță de Maghiarĭ, aceștia țină tare la autonomia comitatensă și suntŭ marĭ contrarĭ ai omnipotenței centraliste a guvernului, care tinde sĕ ștérgă și cea din urmă umbră de autonomiă, pentru ca astfelŭ cu atâtŭ mai mare putere absolutistică sĕ pótă stăpâni totulŭ.

De aceea dise Hieronymi în vorbirea sa cătră fișpanĭ, că esecutarea reformei administrative atêrnă și dela „opiniunea publică“, sub care, vedĭ bine, elŭ înțelege numai pe Maghiarĭ, căcĭ de celelalte popóre din țéră se scie, că guvernulŭ nu mai ține nicĭ de cum sémă în enunciațiunile sale.

Pentru a câștiga acéstă „opiniune publică“, ministrulŭ promite că va face minunea, de-a pĕstra autonomia comitatului și a comunei, cu tóte că funcționarii administrativĭ vorŭ fi numițĭ de guvernŭ. Orĭ cine va înțelege însĕ, că acestŭ lucru e cu neputință. Deja acuma autonomia comitatensă este făcută aprópe ilusoriă; ce va fi însĕ atuncĭ, când tóte vorŭ atêrna dela voința guvernului din Pesta?

Cu astfelŭ de promisiunĭ imposibile de împlinitŭ, cu greu va puté d-lŭ Hieronymi sĕ câștige „opiniunea publică“ pentru reformele administrative intenționate de elŭ. De aceea a sciutŭ ministrulŭ ce face, când li-a datŭ „ómenilorŭ sĕi de încredere“ signalulŭ, că trebue câștigată opiniunea publică pentru aceste reforme. Sigurŭ, că fișpanii îșĭ vorŭ și da tótă silința de-a împlini, pe câtŭ numai le stă în putință, acéstă dorință a ministrului, căcĭ și așa lor nu le rĕmâne alta de făcutŭ și nicĭ altă datorință de împlinitŭ, decâtŭ aceea, de-a câștiga „opiniunea publică“ pe partea guvernului. E întrebare însĕ, că óre acésta chiămare a fișpanilorŭ póte ea sĕ corĕspundă scopului, pentru care s'a înființatŭ instituțiunea de fișpanĭ, și că óre fișpanii pe lângă o asemenea chiămare a lorŭ, mai potŭ sĕ satisfacă așteptărilorŭ acelora, pe carĭ i-a înțelesŭ ministrulŭ Hieronymi sub „opiniunea publică“?

Câtŭ pentru națiunile nemaghiare, acestea sigurŭ, că n'arŭ avé nimicŭ de regretatŭ, décă instituțiunea fișpanilorŭ s'ar și desființa cu totulŭ. Atitudinea fișpanilorŭ față cu ele e câtŭ se póte de dușmănósă. Ei jócă rolulu unorŭ polițai, carĭ se folosescŭ de tótă ocasiunea pentru a împedeca orĭ-ce mișcare liberă a Nemaghiarilorŭ, tóte nisuințele lorŭ culturale le zugrăvescŭ în colorile cele mai negre și, cu unŭ cuvêntŭ, tóte ocasiunile le folosescŭ pentru a provoca amărăciunea și nemulțumirea lorŭ.

Din tóte resultă așa-déră, că fișpanii suntŭ o corporațiune cu totulŭ superfluă, care pe statŭ îlŭ costă marĭ cheltuelĭ, fără sĕ aducă vre-unŭ folosŭ realŭ. După împrejurările de adĭ, din tóte punctele de vedere ar fi multŭ mai folositorŭ pentru adevĕratele interese ale statului, décă acéstă instituțiune s'ar desființa cu totulŭ, căcĭ și așa ea numai încurcă trebile, potențéză nemulțămirea și îngreunéză bugetulŭ statului fără nicĭ unŭ folosŭ realŭ.

Dela Comitetulŭ centralŭ electoralŭ din Sibiiu amŭ primitŭ adĭ, spre publicare, următórea

Nr. 10—1893.

Convocare.

In fața situațiunei politice actuale, create prin evenimentele, ce cu precipitare se urméză, subsemnatulŭ comitetŭ îșĭ ține de datoriă a convoca pe toțĭ membrii conferenței naționale într'o

adunare extra-ordinară,

care se va ține în Sibiiu, Duminecă la **27 Iunie (9 Iulie)** *și dilele următóre.*

Intemeiațĭ, pe de o parte, pe sentimentulŭ naționalŭ și iubirea de patriă, ce scimŭ că animéză pe toțĭ membrii conferenței, ér pe de altă parte, simțindu-ne datorĭ a raporta despre lucrările, ce amŭ sĕvêrșitŭ până acum, conformŭ mandatului conferenței datŭ nouă în ședința dela 8 (20) și 9 (21) Ianuarie 1892, suntemŭ convinșĭ, că toțĭ membrii conferenței naționale îșĭ vorŭ ține de datorință și interesŭ a grăbi la acéstă adunare, unde, cu frățéscă dragoste, sĕ se sfătuiască și sĕ ia apoi hotărîrile, ce vorŭ crede necesare, în fața precarei situațiunĭ actuale.

Sibiiu, 5 Iunie n. 1893.

Comitetulŭ de două-decĭ și cincĭ membri, exmisŭ de conferența partidului naționalŭ întrunită la 8 (20) și 9 (21) Ianuarie 1892.

Dr. Rațiu, presidentŭ. **D. Comșa,** secretarŭ.
S. Albini, secretarŭ.

CRONICA POLITICA.

— 2 (14) Iunie.

Ultima espunere a lui **Kalnoky,** în delegația austriacă, a făcutŭ sânge rĕu în **pressa rusésca.** Foile rusescĭ scriu, că décă politica Austro-Ungariei va călca și pe viitorŭ urmele germane, atuncĭ declarațiile lui Kalnoky n'au fostŭ, decâtŭ *frase góle.* „Novoje Vremja“ regretă, că d. Kalnoky a rĕspunsŭ în delegațiunĭ la atacurile foilorŭ germane, deórece elŭ prin acésta a pĕcătuitŭ contra demnităţii sale. Se dice, că îndată după espunerea a doua a lui Kalnoky, Țarulŭ a chiămatŭ la sine pe Giers, care a și plecatŭ numai decâtŭ la Gacina, unde a conferitŭ multŭ cu Țarulŭ.

*

Diarulŭ „Moniteur de Rome“, vorbindŭ despre **numirea** de **cardinalŭ** a episcopului catolicŭ de Oradea mare, **Schlauch,** scrie următórele: „Numirea lui Schlauch de cardinalŭ va contribui, prin talentulŭ și virtuțile prelatului, prin tactulŭ și energia precautŭ a acestuia, sĕ întăréscă spiritulŭ de împăciuire și spe-

---

FOILETONULU „GAZ TRANS.“

Théophraste Renaudot.

PARISŬ, 6 Iunie 1893.

(Corespondență particulară a „Gazetei Trans.“)

Alaltă-erĭ s'a inauguratŭ statua primului „gazetarŭ“ francesŭ chiar pe loculŭ, unde acum 262 de anĭ, se afla biroulŭ de redacțiune alŭ celei dintâiu foi de publicitate în limba francesă: „*La Gazette de France*“. Ceremonia inaugurării s'a făcutŭ cu concursulŭ guvernului, în presența autoritățilorŭ politice și scientifice, precum și a pressei din localitate, departamente și străinătate. Statua lui Th. Renaudot e o lucrare de artă, cum suntŭ de-altmintrelea tóte statuele parisiene. Sculptorulŭ Alfred Boucher representă pe ingeniosulŭ publicistŭ și medicŭ aședatŭ pe-unŭ scaunŭ lângă o măsuță sĕrăcăciósă, de desubtulŭ căreia se zăresce o mică pressă portativă; Renaudot, c'unŭ aerŭ gânditorŭ, e în căutarea unui subiectŭ de articolŭ.

Pe fața anterióra a pedestalului e gravată imaginea unui cocoșŭ cu aripile întinse, spre aducerea aminte de emblema biroului d'odinióră. Pe fața posterióră e o inscripțiă de cuprinsulŭ următorŭ:

Subscriere publică, 4 Iunie 1893.
Ici, strada *de la Calandre*
Plecândŭ de lângă Tĕrgulŭ-nou,
se ridica biroulŭ d'adrese
unde
Théophraste Renaudot
1586—1653
înființă *Gazeta* și Consultațiile gratuite
pentru bolnavii săracĭ.

Textŭ francesŭ:

Souscription publique, 4 Juin 1893.
Icy, rue de la Calandre
Partant du Marché-Neuf
s'élevait le bureau d'adresses
où
Théophraste Renaudot
1586—1653
fonda la *Gazette* et les Consultations charitables
pour les pauvres malades.

Pe celelalte două laturĭ ale pedestalului suntŭ două citațiunĭ din scrierile lui Renaudot. In traducere ele sună astfelŭ: „*Intr'unŭ statŭ, bogații trebue sĕ ajute pe cei sĕracĭ, altmintrelea încetéză orĭ-ce armoniă când o parte e prea plină, ér cealaltă se sfrijeşte*“.

„*Gazeta*“, *30 Mai 1631.*

„*Așĭ avé acum sĕ adresezŭ o rugăciune Principilorŭ și Statelorŭ străine, sĕ nu'șĭ perdă timpulŭ, împedecândŭ rĕspândirea Gazetei nóstre, deóre-ce ea e o marfă alŭ cărui comerțŭ nu se póte opri și care are aceea de comunŭ c'unŭ torentŭ, că resistența o face mai puternică*“.

Textŭ francesŭ antică:

Il faut que dans un Estat les riches aydent aux pauvres, son harmonie cessant lorsqu'il y a partie enflée outre mesure, les autres demeurant atrophiées.

La *Gazette*, 30 mai 1631.

Seulement feray-je une prière aux Princes et aux Estats estrangers de ne perdre point inutilement le temps à fermer le passage à nos Gazettes, veu qu'est une marchandise dont le commerce ne s'est jamais peu deffendre et qui tient cela de la nature des torrents qu'il se grossit par la résistance.

După imnulŭ naționalŭ (Marsseillaise), președintele consiliului de miniștri *Dupuy* rosti unŭ discursŭ, din care, pentru cetitorii „*Gazetei*“ române estragŭ următórele:

„In o Republică, sub unŭ regimŭ „democraticŭ, nu e trebuință sĕ sĕrbătorimŭ pressa; e de ajunsŭ a dice, *că ea „este unŭ organŭ indispensabilŭ în viéța „publică a unei țĕrĭ libere.*

„Eu salutŭ în Renaudot pe părintele jurnalismului francesŭ. Aducŭ omagiile guvernĕmêntului Republicii acestui omŭ de bine, acestui premergĕtorŭ „ingeniosŭ și fecundŭ, acestui novatorŭ „resonabilŭ și fericitŭ. Ca ministru de „interne îi aducŭ omagii particulare, pentru tóte instituțiunile, ce le-a creatŭ, „instituțiunĭ, ce acum suntŭ de resortulŭ „ministeriului nostru. Renaudot a fostŭ „pe lângă cardinalulŭ Richelieu, protectorulŭ sĕu, ce suntŭ adĭ pe lângă ministerulŭ de interne: directorulŭ asistenței publice, directorulŭ „Monitorului „oficialŭ“, directorulŭ Muntelui de Pietate și funcționarii supraveghiătorĭ din „birourile de servicii și de agenții de „publicitate. Dênsulŭ singurŭ a fostŭ de „ajunsŭ sĕ corespundă atâtorŭ sarcine „grele, și sĕ le supórte într'umŭ modŭ „admirabilŭ spre mulțămirea generală.